

Перепічка Богдана Богданівна, *магістрантка*,
Рудейчук Світлана Володимирівна, *к.е.н., доцент*,
доцент кафедри обліку та фінансів,

ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У діяльності підприємства одним з найважливіших етапів є процес управління ризиком.

Управління, або ж керування ризиком – процес прийняття рішень і здійснення заходів, спрямованих на забезпечення мінімально можливого (припустимого) ризику.

Питання управління ризиками розглядали у своїх працях такі науковці, як Вітлінський В.В., Лук'янова В.В., Хохлов Н.В., Старостіна А.О., Матвійчук А.В., Доба Н.М., Стешенко О. Д., Лопатовський В.Г. та інші [4].

Кожен із вищеназваних вчених зробив досить вагомий внесок в дослідження процесу управління ризиками на підприємстві, але, не зважаючи на це, питання процесу управління ризиками не розкриті до кінця та є досить актуальним сьогодні. Адже, підприємницької діяльності без ризику не існує і керівництво (бухгалтер, менеджер, управлінська команда) обирає один із способів управління ризиками (вибір залежить від специфіки діяльності та обраної підприємством маркетингової стратегії) і проходить всі етапи процесу управління ризиками.

Серед способів управління ризиків Лук'янова В.В. виокремлює наступні [3, с. 67]:

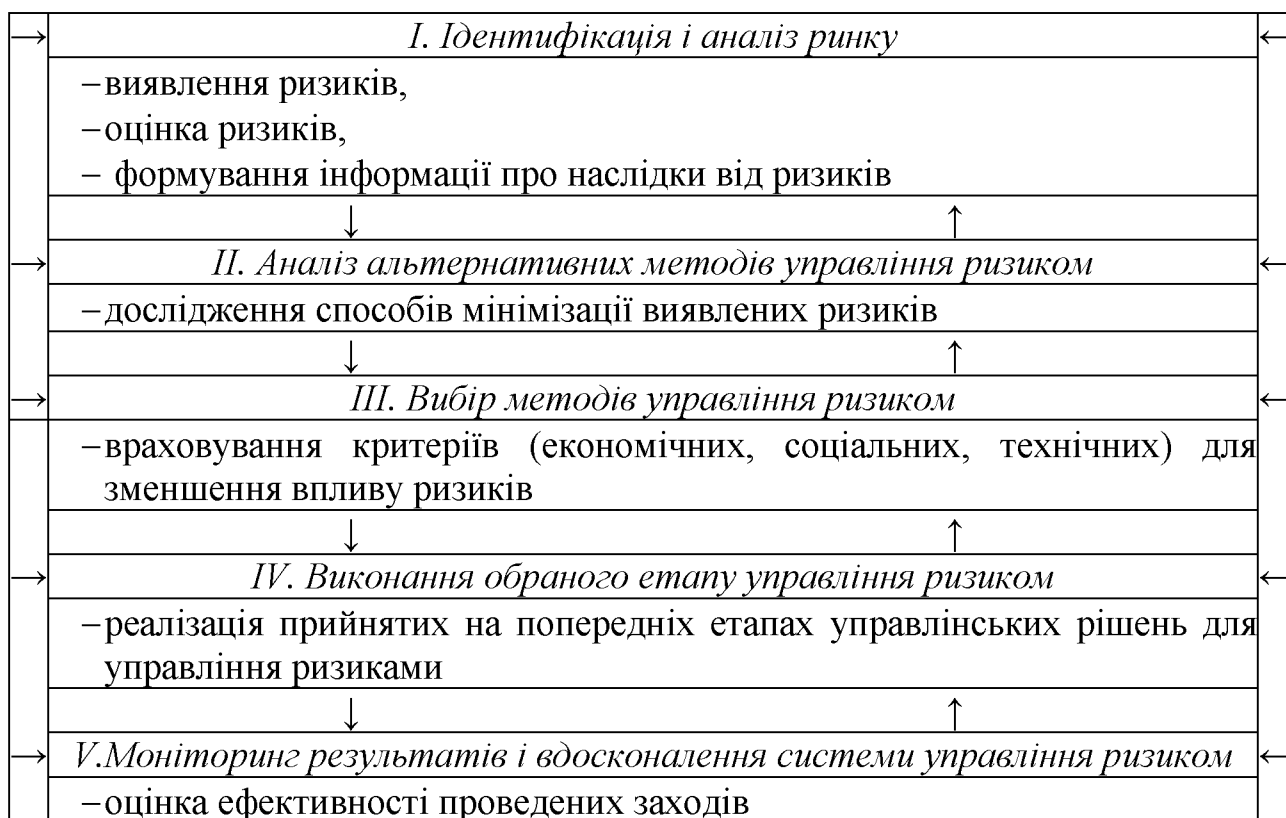
- уникнення ризику, тобто ухилення від заходів, що пов'язані з ризиком;
- утримання ризику – залишення ризику за інвестором, тобто на його відповідальність;
- передача ризику – інвестор передає відповідальність за ризик комусь іншому (наприклад, страховій компанії);
- зниження ступеня ризику – зменшення імовірності та обсягу втрат.

Мета управління ризиками – вчасно виявляти, аналізувати та впливати на ризики, з якими стикається підприємство в процесі здійснення своєї діяльності, з використанням сприятливих можливостей для збільшення вартості активів.

Процес управління ризиками включає в себе встановлений набір етапів. Слід врахувати, що на практиці ці етапи реалізуються не обов'язково в суворій послідовності, а можуть виконуватися і паралельно (рис. 1).

Існує загальна послідовність дій, що відображає логіку процесу управління ризиком. Крім цього, є зворотні зв'язки між етапами, тобто на будь-якому з них можна повернутися на попередній.

На останньому етапі проводиться загальна оцінка та аналіз процесу управління підприємницькими ризиками. Результати цього етапу будуть враховані при подальшій реалізації кожного наступного етапу (це показують стрілки праворуч).

Рис. 1. Етапи процесу управління ризиком [2, с. 34]

На третьому етапі приймаються рішення про методи управління ризиками, для цього необхідно буде уточнена інформація про ризики (перший етап) або визначення схеми процесу моніторингу (п'ятий етап).

Існують також форми запобігання ризику:

1. Мінімізація ризиків – сукупність певних дій, що направлені на зниження ризику, шляхом його уникнення або ж попередження.

2. Диверсифікація ризиків, дозволяє уникнути певної частини ризику при розподілі капіталу між різними видами діяльності.

3. Лімітування – одна з форм захисту від фінансових ризиків, що полягає у встановленні внутрішніх нормативів (встановлених лімітів) для фінансових операцій, за якими фінансові ризики можуть перевищувати допустимий рівень.

4. Отримання додаткової інформації, тобто система профілактики ризиків, яка хоча і знижує ймовірність їх виникнення, але не в змозі нейтралізувати всі пов'язані з ними негативні фінансові наслідки.

5. Використання організаційних (відхилення ризику; недопущення збитків; передача контролю за ризиками) та економічних (формування власного резервного фонду; компенсація ризиків через систему санкцій; зовнішнє страхування ризику) методів управління ризиком [1, с. 161].

Отже, процес управління ризиками підприємства являє собою сукупність заходів, спрямованих на виявлення й оцінювання ризиків, а також вибір форм запобігання ризиків, способів управління для оптимізації ризиків та перелік етапів, що реалізуються не обов'язково в суворій послідовності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. В. Кравченко. Розробка сучасного стандарту з управління ризиками – важливий чинник підвищення ефективності підприємницької діяльності в Україні / Володимир Кравченко // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. пр. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – Вип. 17. – 330 с. – с. 159 – 166.
2. Кравченко В.А. Стан управління підприємницькими ризиками: українська специфіка / Володимир Кравченко // Проблеми системного підходу в економіці. – 2015. - №3. – с. 80.
3. Лук'янова В.В. Теоретичні аспекти управління підприємством в умовах невизначеності / В. В. Лук'янова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 4, Т.1. – с. 116.
4. Основні підходи до організації процесу управління ризиками на підприємстві [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/1635/1/12ttvmpr.pdf>

Юрків Наталія Василівна, студентка 1 курсу,
Пилипів Ігор Васильович, д.і.н, професор,
завідувач кафедри гуманітарних і
фундаментальних дисциплін

**ПРОГНОЗУВАННЯ НАСЛІДКІВ ПЕРЕНАСЕЛЕННЯ ЗЕМЛІ
НА ПРИКЛАДІ СОЦІОЛОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ**

Людство постійно стикається з глобальними викликами, які несуть загрози для його існування. Серед цих проблем є неконтрольоване зростання населення Землі. Дослідженням та аналізом цих проблеми займається соціологія. В ООН існує відділ народонаселення, що існує з 1946 року. У ньому працюють демографи та статистики. У історичну епоху чисельність населення зростала наступним чином: початок нової ери – 230 млн осіб, 1500 рік – 440 млн осіб, 1800 рік – 952 млн осіб, 1900 рік – 1,6 млрд осіб, 1950 рік – 2,5 млрд осіб, 2000 рік – 6 млрд осіб [1, с. 67-96].

Чисельність населення Землі на початок 2019 року склала 7,7 млрд осіб. Про це йшлося під час сесії Комісії з народонаселення і розвитку, яка стартувала в штаб-квартирі ООН в Нью-Йорку 2 квіт. 2019 [2]. Тут обговорювалося питання щодо кількості населення, а також чим це загрожує суспільству. За словами першого заступника Генсека ООН Аміні Мохаммед, за останні 25 років значно скоротилося число людей, які живуть в умовах крайньої бідності, на 40% зменшилися масштаби материнської смерті, істотно збільшилася тривалість життя людей.

За період з 1994 року по 2019 рік рівень смертності дітей у віці до п'яти років скоротився на 54%. Очікувана тривалість життя в усьому світі зросла з 64,9 року в 1994 році до 72,3 року в 2019 році і до 2030 року збільшиться ще на 2 роки. У всьому світі значно підвищився рівень добробуту населення. При цьому А. Мухаммад зазначила, що нинішні демографічні тенденції призводять до серйозних екологічних, економічних і соціальних проблем. Враховуючи цю